

Is verplicht
donorschap
het antwoord?

Is verplicht donorschap het antwoord?

Paulus Rijntjes

Mijn dank gaat uit naar degenen die mij hielpen bij het tot stand komen van dit boek.

Voor informatie over ons werk of over andere publicaties:
www.hesychia.net

Jaar van publicatie: 2018

Coverontwerp: Paulus Rijntjes

ISBN: 9789402179156

© Paulus Rijntjes

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, opnamen of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	6
1 Wet op de orgaandonatie.....	7
2 Kijk op de geneeskunde.....	9
Ethiek en bewustzijn.....	11
3 Uitgangspunt.....	17
Vermoeden	18
4 Leven.....	21
5 Objectief?.....	24
6 Voor of tegen?.....	28
7 Wie is de mens?	31
8 Vlees en bloed	38
9 Woning van de geest	44
10 Geest, ziel en lichaam	50
Geest en lichaam	52
Bewustzijn	55
11 Het sterven	58
12 Orgaandonatie.....	63
13 De praktijk van de donatie.....	70

Voorwoord

De nieuwe Wet op de orgaandonatie zorgt ervoor dat we allemaal bij dit onderwerp betrokkenen zijn. Vanaf nu is iedereen een potentiële donor bij wie de organen na een eventuele hersendood kunnen worden uitgenomen tenzij we duidelijk aangeven dat we dat niet willen.

Deze ontwikkeling vraagt van ieder van ons een persoonlijk onderzoek. Maar op grond waarvan besluiten we om donor te blijven en ons niet daarvoor af te melden, iets wat met ingang van 2020 aan elke inwoner van Nederland gevraagd wordt?

Tijdens het gehele proces van politieke besluitvorming die tot deze nieuwe wet leidde, merkte ik hoe essentiële aspecten niet betrokken en meegewogen werden. Zo ontstond er een wet die naar mijn ervaring niet toereikend is door een onvolledig inzicht in wat orgaandonatie inhoudt, zowel voor de donor als voor de ontvanger van de organen.

De mogelijke gevolgen zijn te belangrijk om er geen aandacht aan te geven. Met dit boek kan iedereen zichzelf op de hoogte stellen van wat niet benoemd is maar ons allemaal aangaat. Er wordt geen standpunt ingenomen voor of tegen een eventueel donorschap. Die keuze is persoonlijk en kan op heel verschillende gronden gemaakt worden.

1 Wet op de orgaandonatie

Het is donderdag 15 februari 2018, twee dagen na het aannemen van de Wet op de orgaandonatie in de Eerste Kamer, een wet die ons allemaal aangaat en op 1 juli 2020 in werking treedt.¹ In deze Kamer hebben de senatoren van Nederland zitting die al of niet bekrachtigen wat er door de Tweede Kamer eerder aan nieuwe wetgeving is aangenomen. Overigens haalde deze wet de stemming in de Tweede Kamer doordat een kamerlid van de Partij voor de Dieren de trein miste... Hij wilde tegenstemmen en zijn stem was genoeg om de wetgeving te laten stranden.

In ons democratisch stelsel is een belangrijke rol voor de senatoren uit de Eerste Kamer mensen weggelegd, al zijn ze niet zo vaak in het nieuws als de leden van de Tweede Kamer. We weten uit de historie dat ook de senatoren het lang niet altijd met elkaar eens zijn. Dat leidt soms zelfs tot de val van een kabinet of op zijn minst tot een crisis in de politiek. Op dinsdag 13 februari werd de Wet op de orgaandonatie ook in de Eerste Kamer aangenomen na een intensief debat. De stemming was al even spannend als de merkwaardig verlopen stemming in de Tweede Kamer: 38 voor en 36 tegen. Een iemand bleef thuis.

Strikt genomen kunnen we ons over het politieke toneel verwonderen. Als inzicht over wat goed is voor het land en haar inwoners neutraal zou zijn, zullen we allemaal min of meer hetzelfde willen. Het bestaan van de onderling verschillende politieke partijen laat zien dat wat we het juiste vinden voor het land en de bevolking niet altijd eensluidend is. Het kleinst mogelijke verschil bleek in beide Kamers bepalend voor elke ingezetene in het land.

Wat is het wat ons beweegt om een wet aan te nemen of juist te willen afwijzen? Waarom hebben we gekozen de Wet op orgaandonatie aan te nemen? Welke gronden hebben daarin

¹https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/33506_initiatiefvoorstel_pia

een rol gespeeld? Hoe weten we zeker dat de keuze inhoudelijk werkelijk begrepen is?

We mogen toch aannemen dat bij deze wet de inhoud helder is, zeker nu voortaan iedereen een potentiële donor is. Als dat niet zo zou zijn, hebben we gevolgen gecreëerd waar we geen zicht op hebben. We hebben een wet aangenomen om het tekort aan organen aan te pakken maar overzien we inhoudelijk onze keuze?

Laat ik maar meteen stellen dat we ons de inhoudelijke kant rond de orgaandonatie niet of maar ten dele bewust zijn en daardoor ook niet overzien. In de komende pagina's zal dat duidelijk worden doordat er facetten worden belicht die in de discussie rond de Wet op de orgaandonatie geen of weinig aandacht hebben gekregen.

Hoe we met ons donorschap willen omgaan is een individuele besluitvorming maar dat vraagt wel een volledigheid van informatie. Daartoe is het nodig om ons te richten op de uitwerking van de orgaandonatie op het menselijk bewustzijn, allereerst van de donor maar ook van de ontvanger. De nu aangenomen wet weegt deze facetten niet mee wat tot ongewenste gevolgen kan leiden.

We kunnen de nieuwe regeling die in 2020 in werking treedt niet onverschillig aan ons voorbij laten gaan omdat iedereen in principe donor is tenzij actief wordt aangegeven dat men dat niet wil. Iedereen is daarmee, al of niet gewild, ook een betrokkene.

2 Kijk op de geneeskunde

Sinds korte tijd zijn we in staat om organen te transplanteren. Het jaar 1954 was in dat opzicht historisch. Dokter Murray transplanteerde een nier van de ene (in leven zijnde) tweelingbroer naar de andere tweelingbroer. De identieke lichamen maakten de transplantatie mogelijk zonder dat er afstotingsverschijnselen optraden. Zo werd het leven van Richard Herrick nog een aantal jaren verlengd.

Wanneer we het jaartal lezen, lijkt het misschien al lang geleden dat deze historische gebeurtenis plaatsvond maar in de loop van de ontwikkeling van de geneeskunde is het een korte periode. Geneeskunde is immers al zo oud als de mensheid. Er zijn genoeg bewijzen dat bijvoorbeeld de Egyptenaren al duizenden jaren geleden medische ingrepen verrichtten.

Het unieke van de handeling van dokter Murray was dat hij niet een lichaam probeerde te genezen maar het ene orgaan verving door een andere. Vanaf die tijd gingen de ontwikkelingen snel verder en intussen praten we niet meer over de hypothese dat orgaantransplantatie weleens gemeengoed zou kunnen worden. Nee, de voortgaande kennis en kunde heeft ons gebracht naar een bijna vanzelfsprekendheid dat falende organen worden vervangen. De ontwikkelingen zullen ongetwijfeld verder gaan en de mogelijkheden worden daardoor almaar groter. Er zijn volgens de literatuur al pogingen om zelfs een hoofd te transplanteren op een ander lichaam. Misschien stuit het tegen de borst om dit te lezen maar medisch gezien betreden we steeds meer gebieden die we eerst bedenkelijk vonden en nu alsnog in onze beleving beginnen te accepteren. We kunnen denken aan het experimenteren met embryo's, het klonen van dieren, waaronder primaten en in de toekomst mogelijk ook van mensen.

In eerste instantie lijkt er alle reden om verheugd en optimistisch te zijn. Nooit eerder beheersten we technieken als deze en meer dan ooit zijn we in staat het menselijk

lichaam in stand te houden. De levensduur is daarmee flink verlengd en de kwaliteit van leven is sterk verbeterd. In het algemeen mogen we stellen dat de gezondheidszorg veel goeds schenkt, al zijn er kanttekeningen te plaatsen.

De reguliere of allopathische gezondheidszorg is door de successen op medisch gebied als een gezaghebbend instituut geworden in onze samenleving. Er is een autoriteit ontstaan die onze wijze van kijken naar onszelf sterk heeft bepaald.

De medische wetenschap kent een specifieke benadering van ons lichaam en deze is zo vanzelfsprekend geworden dat wij ons bijna niet afvragen wat de kwaliteiten en de beperkingen ervan zijn. De vele mogelijkheden en verworvenheden van deze tijd spelen naadloos in op onze angst als een van de grootste drijfveren in het leven. Wanneer er ergens in de nabijheid een dokter (of ziekenhuis) is die een grote mate van kennis en kunde heeft, is het niet zo vreemd dat we bij ziekte bij hem of haar ons heil zoeken. De zegen van de gezondheidszorg is ons zo vertrouwd geworden dat we haar veelal als de enige oplossing zijn gaan zien. De allopathische of reguliere zorg is met ons verweven geraakt en in ons denken en voelen is ze een centrale rol gaan spelen.

We kennen wellicht allemaal het mechanisme in ons om de eigen sterfelijkheid van ons weg te duwen. Daarbij worden we geholpen door de arts die ons dikwijls medische oplossingen en alternatieven kan bieden. De confrontatie met de kwetsbaarheid van het leven proberen we zo lang mogelijk te vermijden. De hoop op de arts en de almacht die we hem neigen te geven wordt versterkt doordat zijn kunde in de regel voorbij gaat aan wat we zelf kunnen aandragen aan inzichten en kennis.

De eigen keuzemogelijkheid wordt sterk bepaald door wat de arts als het beste ziet, al zijn we ons dat veelal niet bewust. Hij kan ons misschien meerdere mogelijkheden aanbieden bij een probleem maar alle mogelijkheden liggen binnen het gebied van hoe hij getraind is.